

Vurdering av bevaringsstatus for norske arter og naturtyper etter Bernkonvensjonen i 2025

Bálint Czúcz, Duncan Halley, Kwaku Peprah Adjei, Nina E. Eide, Ulrika Jansson Asplund, Kim Magnus Bærum, Fia Bengtsson, Tor Erik Brandrud, Joseph Chipperfield, Jiska van Dijk, Børre Dervo, Anders Endrestøl, Hanne Hegre, Anders Kolstad, Anders Lyngstad, Jon H. Magerøy, Jan Ketil Rød, Heidi Solstad, Ole Gunnar Støen, Joachim Paul Töpper

NINAs publikasjoner

NINA Rapport

Dette er NINAs ordinære rapportering til oppdragsgiver etter gjennomført forsknings-, overvåkings- eller utredningsarbeid. I tillegg vil serien favne mye av instituttets øvrige rapportering, for eksempel fra seminarer og konferanser, resultater av eget forsknings- og utredningsarbeid og litteraturstudier. NINA Rapport kan også utgis på engelsk, som NINA Report.

NINA Temahefte

Heftene utarbeides etter behov og serien favner svært vidt; fra systematiske bestemmelsesnøkler til informasjon om viktige problemstillinger i samfunnet. Heftene har vanligvis en populærvitenskapelig form med vekt på illustrasjoner. NINA Temahefte kan også utgis på engelsk, som NINA Special Report.

NINA Datarapport

NINA Datarapport er et søkbart og refererbart metadata-dokument som beskriver et bestemt datasett eller en samling av datasett. Hovedformålet med datarapporten er å beskrive dataene, hvordan disse er samlet inn og bearbeidet. Av og til vil datarapporten også inneholde resultater - i tillegg til metadata. Datarapportene følger en standard mal og vil derfor ha en stor grad av likhet.

Annen publisering

I tillegg til rapporteringen i NINAs egne serier publiserer instituttets ansatte en stor del av sine forskningsresultater i internasjonale vitenskapelige journaler og i populærfaglige bøker og tidsskrifter.

Vurdering av bevaringsstatus for norske arter og naturtyper etter Bernkonvensjonen i 2025

Bálint Czúcz
Duncan Halley
Kwaku Peprah Adjei
Nina E. Eide
Ulrika Jansson Asplund
Kim Magnus Bærum
Fia Bengtsson
Tor Erik Brandrud
Joseph Chipperfield
Jiska van Dijk
Børre Dervo
Anders Endrestøl
Hanne Hegre
Anders Kolstad
Anders Lyngstad
Jon H. Magerøy
Jan Ketil Rød
Heidi Solstad
Ole Gunnar Støen
Joachim Paul Töpper

Czúcz, B., Halley, D., Adjei, K.P., Eide, N.E., Bengtsson, F., Bærum, K.M., Chipperfield, J., van Dijk, J., Dervo, B., Endrestøl, A., Hegre, H., Kolstad, A., Magerøy, J.H., Rød, J.K., Solstad, H., Støen, O.G. & Töpper, J.P. 2026. Vurdering av bevaringsstatus for norske arter og naturtyper etter Bernkonvensjonen i 2025. NINA Rapport 2780. Norsk institutt for naturforskning.

Trondheim, juni 2026.

ISSN: 1504-3312

ISBN: 978-82-426-5624-7

RETTIGHETSHAVER

© Norsk institutt for naturforskning

Publikasjonen kan siteres fritt med kildeangivelse

TILGJENGELIGHET

Åpen

PUBLISERINGSTYPE

Digitalt dokument (pdf)

KVALITETSSIKRET AV

Signe Nybø

ANSVARLIG SIGNATUR

Forskningsdirektør Dagmar Hagen (sign.)

OPPDRAKSGIVER(E)/BIDRAGSYTER(E)

Miljødirektoratet

OPPDRAKSGIVERS REFERANSE

M-3180|2026

KONTAKTPERSON(ER) HOS OPPDRAGSGIVER/BIDRAGSYTER

Tomas Holmern

FORSIDEBILDE

Oter-familie ved Trondheim © Milan Vansteelandt

NØKKEWORD

Bernkonvensjonen, Emerald Network, Habitatdirektivet, Natura 2000, paneuropeisk, truede arter, truede naturtyper, truet natur, rapportering, verneområde, naturreservat, Naturavtalen, tilstandsvurdering

KONTAKTOPPLYSNINGER

NINA hovedkontor
Postboks 5685 Torgarden
7485 Trondheim
Tlf: 73 80 14 00

NINA Oslo
Sognsveien 68
0855 Oslo
Tlf: 73 80 14 00

NINA Tromsø
Postboks 6606 Langnes
9296 Tromsø
Tlf: 77 75 04 00

NINA Lillehammer
Vormstuguvegen 40
2624 Lillehammer
Tlf: 73 80 14 00

NINA Bergen
Thormøhlens gate 55
5006 Bergen
Tlf: 73 80 14 00

www.nina.no

Sammendrag

Czúcz, B., Halley, D., Adjei, K.P., Eide, N.E., Bengtsson, F., Bærum, K.M., Chipperfield, J., van Dijk, J., Dervo, B., Endrestøl, A., Hegre, H., Kolstad, A., Magerøy, J.H., Rød, J.K., Solstad, H., Støen, O.G. & Töpper, J.P. 2026. Vurdering av bevaringsstatus for norske arter og naturtyper etter Bernkonvensjonen i 2025. NINA Rapport 2780. Norsk institutt for naturforskning.

Denne rapporten presenterer vurderingen av bevaringsstatus for norske arter og naturtyper i 2025, i tråd med kravene i resolusjon 8 under Bernkonvensjonen. Vurderingen omfatter 157 detaljerte vurderinger av 71 arter og 6 naturtyper fordelt på Norges fire biogeografiske regioner. Bevaringsstatus er vurdert etter en firedelt skala: *gunstig (favourable)*, *ugunstig – utilstrekkelig (unfavourable inadequate)*, *ugunstig – dårlig (unfavourable bad)* eller *ukjent (unknown)*. Vurderingene bygger på parametere som *utbredelsesområde*, *bestandsstørrelse* eller *størrelse på naturtype*, *kvaliteten på leveområder* eller *naturtyper*, og *framtidsutsikter*.

Resultatene viser at en betydelig andel av artene og naturtypene som er vurdert, har en samlet bevaringsstatus som er *ugunstig*. Viktige pågående påvirkningsfaktorer er blant annet *problematisk stedegne arter*, *infrastrukturbygging*, *arealendringer* og *klimaendringer*. De mest relevante bevaringstiltakene handler om å *hindre omdisponering og utbygging* av naturlige leveområder, fremme *naturvennlige skogforvaltningsmetoder* og opprettholde lavintensivt *ekstensivt jordbruk* i områder som er viktig for biologisk mangfold. Forholdet mellom belastning og mangel på bevaringstiltak fører ofte til negative trender for de viktigste vurderingsparametrene. Slike negative trender dominerer i 58 % av alle vurderinger, inkludert samtlige evaluerte naturtyper. Likevel er det noen positive trender, spesielt for pattedyr som tidligere hadde reduserte bestander. En fremtredende suksess er den nylige tidoblingen av bestanden hos den sterkt truede fjellreven, presentert i detalj i rapporten. Denne suksessen skyldes målrettede tiltak som utsetting av individer avlet opp i fangenskap og støttefôring, støttet av et skreddersydd overvåkingsprogram.

Selv om vurderingen beskriver stor bestandsnedgang for mange arter, i enkelt tilfeller positiv utvikling, så avdekker arbeidet også store kunnskapshull. Gode kvantitative data finnes først og fremst for enkelte pattedyr og fiskearter som overvåkes systematisk, mens 18 arter og naturtyper har svært fragmenterte eller manglende grunnlagsdata om utbredelse. For å oppfylle Norges internasjonale forpliktelser er vedvarende investeringer i langsiktig og robust overvåking like viktig som implementeringen av selve bevaringstiltakene.

Rapportering under resolusjon 8 i Bernkonvensjonen gjøres hvert sjette år og er ressurskrevende for nasjonale bevaringsmyndigheter. Imidlertid gir dette rammeverket og tilhørende EU-direktiver, som habitat- og fugledirektivet, betydelig merverdi med tanke på å koordinere bevaringsinnsatsen på tvers av landegrenser. Sammenstilling av nasjonale data gir et viktig bredere perspektiv som anerkjenner at arter og leveområder overskrider politiske grenser. Slikt internasjonalt samarbeid er avgjørende for å nå felles europeiske miljømål, spesielt i en tid med raske klimaendringer.

Bálint Czúcz (balint.czucz@nina.no), **Duncan Halley**, **Nina E. Eide**, **Kwaku Peprah Adjei**, **Fia Bengtsson**, **Jiska van Dijk**, **Anders Kolstad**, **Anders Lyngstad**; NINA, PO Box 5685 Torgarden, 7485 Trondheim

Ulrika Jansson Asplund, **Tor Erik Brandrud**, **Børre Dervo**, **Anders Endrestøl**, **Jon H. Magerøy**, **Heidi Solstad**, **Ole Gunnar Støen**; NINA, Sognsveien 68, 0855 Oslo

Kim Magnus Bærum; NINA Vormstuguveien 40, 2624 Lillehammer

Joseph Chipperfield, **Joachim Paul Töpper**; NINA Thormøhlensgate 55, 5006 Bergen

Jan Ketil Rød; NTNU Byggteknisk, 1-236, Gløshaugen, Høgskoleringen 7

Hanne Hegre; Hanne Hegre Flowerpower, Brageveien 4 A, 0358 Oslo

Abstract

Czúcz, B., Halley, D., Adjei, K.P., Eide, N.E., Bengtsson, F., Bærum, K.M., Chipperfield, J., van Dijk, J., Dervo, B., Endrestøl, A., Hegre, H., Kolstad, A., Magerøy, J.H., Rød, J.K., Solstad, H., Støen, O.G., & Töpper, J.P. 2026. Assessing the conservation status of Norwegian species and habitats for the Bern Convention in 2025. NINA Report 2780. Norwegian Institute for Nature Research.

This report presents the 2025 assessment of the conservation status of Norwegian species and habitats as mandated by Resolution 8 of the Bern Convention. The evaluation comprises 157 detailed assessments covering 71 species and 6 habitat types across Norway's four biogeographical regions – Atlantic, Boreal, Alpine, and Arctic. Statuses were categorized on a four-grade scale as *Favourable*, *Unfavourable inadequate*, *Unfavourable bad*, or *Unknown* based on *parameters* including *range*, *population size* or *habitat area*, *habitat quality*, and *future prospects*.

The findings reveal that a significant number of the assessed features currently hold "Unfavourable" overall conservation status. Primary ongoing pressures affecting these species and habitats include *problematic native species*, *infrastructure development*, *land conversion*, and *climate change*. Correspondingly, top conservation measures focus on preventing *habitat conversion* and *built-up expansion*, promoting *nature-friendly forest management* practices, and maintaining low-intensity *extensive agricultural use* in areas of high nature value. The net balance of pressures and conservation measures often leads to negative trends in the main assessment parameters. Such negative trends dominate 58% of all assessments, including all evaluated habitat types. Nevertheless, there are also some positive trends, especially for mammals with previously depleted populations. A prominent success, the recent tenfold population increase in the critically endangered Arctic fox, is presented in detail in the report. This success was enabled by targeted interventions like captive breeding and supplementary feeding, supported by a tailored monitoring programme.

While the assessment describes major declines and recoveries, it also underscores severe knowledge gaps. Optimal quantitative data is largely restricted to highly monitored mammals and fishes, whereas 18 species and habitat types currently suffer from highly fragmented or entirely absent foundational distribution data. To meet Norway's international commitments, sustained investment in *long-term, robust monitoring* is as vital as the implementation of conservation measures themselves.

Reporting under Resolution 8 of the Bern Convention is a resource-intensive six-year cycle for national conservation agencies. However, this framework and associated EU directives, such as the *Habitats* and *Birds Directives*, add significant value by coordinating conservation efforts across borders. Synthesizing national data provides a vital broader perspective, acknowledging that species and habitats transcend political boundaries. Such *international cooperation* is essential for meeting collective *European environmental goals*, especially amid rapid climate change which does not know any borders.

Bálint Czúcz (balint.czucz@nina.no), **Duncan Halley**, **Nina E. Eide**, **Kwaku Peprah Adjei**, **Fia Bengtsson**, **Jiska van Dijk**, **Anders Kolstad**, **Anders Lyngstad**); NINA, PO Box 5685 Torgarden, 7485 Trondheim

Ulrika Jansson Asplund, **Tor Erik Brandrud**, **Børre Dervo**, **Anders Endrestøl**, **Jon H. Magerøy**, **Heidi Solstad**, **Ole Gunnar Støen**; NINA, Sognsveien 68, 0855 Oslo

Kim Magnus Bærum; NINA Vormstuguveien 40, 2624 Lillehammer

Joseph Chipperfield, **Joachim Paul Töpper**; NINA Thormøhlensgate 55, 5006 Bergen

Jan Ketil Rød; NTNU Byggtknisk, 1-236, Gløshaugen, Høgskoleringen 7

Hanne Hegre; Hanne Hegre Flowerpower, Brageveien 4 A, 0358 Oslo

Innhold

Sammendrag	3
Abstract	4
Innhold	5
Forord	6
1 Innledning.....	7
2 Bevaringsstatus for arter og naturtyper	10
2.1 Bevaringsstatus og vurderingsparametre av arter i 2025	10
2.2 Bevaringsstatus og vurderingsparametre av naturtyper i 2025	11
3 Endringer og trender	13
3.1 Trender i vurderingsparametrene	13
3.2 Endringer i bevaringsstatus siden 2019	14
4 Påvirkningsfaktorer og bevaringstiltak.....	16
4.1 Viktige påvirkningsfaktorer	17
4.2 Viktige bevaringstiltak	17
4.3 Emerald Networks rolle	18
5 En suksesshistorie: bevaring av fjellreven	20
6 Datatilgjengelighet	22
7 Konklusjoner.....	23
8 Referanser.....	24
Vedlegg 1: Sjekkliste for vurderingene.....	25
Vedlegg 2: Liste over nettbaserte vedlegg.....	27

Forord

Denne rapporten presenterer resultatene fra en vurdering av utvalgte norske arter og naturtyper for perioden 2019–2024, jf. Bernrammeverket. Vurderingen følger protokollene beskrevet i resolusjon 8 under Konvensjonen om vern av ville europeiske planter og dyr og deres naturlige leveområder – Bernkonvensjonen.

Vurderingen er koordinert av NINA og gjennomført av nasjonale taksonomiske eksperter, som grunnlag for Norges rapporteringsforpliktelser i inneværende rapporteringsperiode. Metode og rapporteringssystem i tråd med Bernkonvensjonens krav har vært tilrettelagt av prosjektleder, mens de ulike ekspertene har bidratt med vurdering av de ulike artene og naturtypene. Oppsummeringen og samlet konklusjon har vært ledet av prosjektleder og utført i samarbeid med ekspertene. Jeg takker for et godt samarbeid med ekspertene. Hovedteksten i rapporten gir en oversikt over de viktigste resultatene, mens vedleggene gir en mer omfattende beskrivelse av metodikk og fullstendige resultater.

Vi vil takke Miljødirektoratet for oppdraget, og vi vil særskilt takke Tomas Holmern for godt samarbeid.

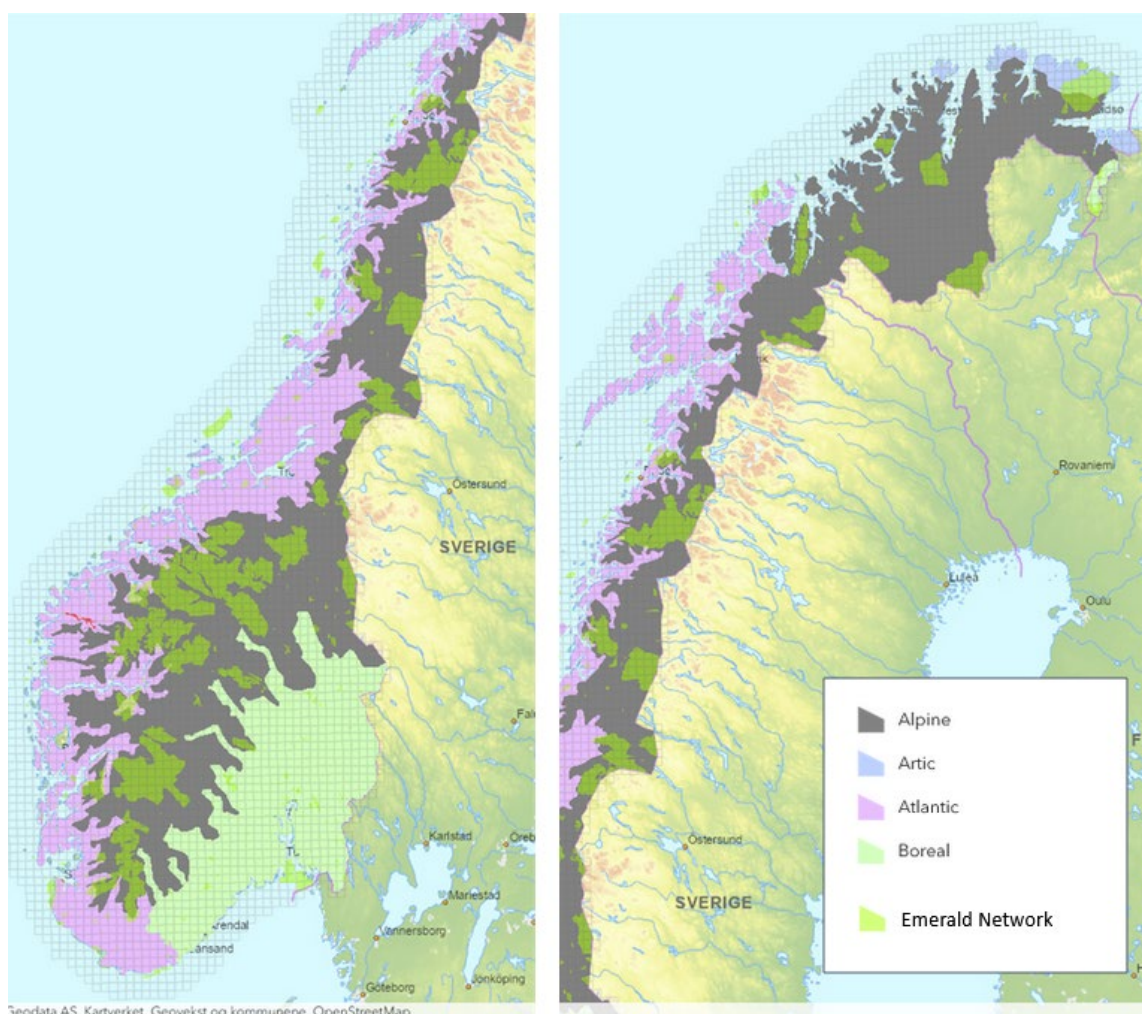
Bálint Czúcz, prosjektleder

Trondheim, juni 2026.

1 Innledning

Bernkonvensjonen ble vedtatt i 1979 og er en internasjonal avtale som skal bidra til vern av ville plante- og dyrearter og deres naturlige leveområder i Europa og i nordafrikanske land. Konvensjonen forplikter medlemslandene juridisk til å verne mer enn 1000 dyrearter og 500 plantearter¹, med særlig vekt på arter og leveområder som krever samarbeid på tvers av landegrenser.

En relativt ny endring av Bernkonvensjonen, resolusjon 8 fra 2012, etablerte et system for overvåking, forvaltning og rapportering knyttet til viktige naturområder, det såkalte Emerald Network. Emerald Network er Bernkonvensjonens paneuropeiske nettverk av viktige naturområder, og fungerer parallelt med EUs Natura 2000-nettverk. Sammen danner disse et felles europeisk rammeverk for vern og forvaltning av arter og naturtyper. I Norge samsvarer Emerald-områdene i stor grad med eksisterende verneområder, men ikke fullstendig.

Figur 1. Nettverket «Emerald Network» med de fire Europeiske biogeografiske regioner i Norge (Atlantisk: ATL; Boreal: BOR; Alpin: ALP; and Arktisk: ARC).

I henhold til resolusjon 8 skal hvert land regelmessig rapportere på et utvalg *arter* og *naturtyper*. Fordi Bernkonvensjonen har et paneuropeisk perspektiv, omfatter den flere arter og naturtyper som er truet på europeisk nivå, selv om de kan ha en relativt god tilstand i Norge. Overvåking

¹ Prioriterte naturtyper er listet i Resolusjon 4 (1996), mens prioriterte arter er listet i Resolusjon 6 (1998) for hvert deltakende land.

og rapportering for slike arter kan derfor ses som et viktig norsk bidrag til bevaring på europeisk nivå. Samtidig kan rapporteringen etter resolusjon 8 utelate enkelte arter og naturtyper som er truet nasjonalt eller regionalt, om de ikke er truet på europeisk nivå. Dette understreker behovet for at nasjonal og internasjonal overvåking og rapportering opprettholdes parallelt.

Strukturen, innholdet og tidspunktet for rapporteringen følger i stor grad den såkalte artikkel 17-rapporteringen under EUs habitatdirektiv. Både rapportering til Bern-konvensjonen og til EUs habitatdirektiv har en seksårig syklus. For landene under Bernkonvensjonen er rapporteringen i 2025 den andre rapporteringsrunden.² Den første, mer begrensede rapporteringen ble gjennomført i 2019, hvor bare 11 arter og 4 naturtyper inkludert fra Norge.³ Hovedformålet med rapporteringen er å vurdere *bevaringsstatus* (*conservation status*) for utvalgte arter og naturtyper på en delvis standardisert måte, basert på best tilgjengelige data og kunnskap.⁴

Kjernen i rapporteringen etter resolusjon 8 består av detaljerte vurderinger av forhåndsutvalgte arter og naturtyper fordelt på *biogeografiske regioner* (Atlantisk: ATL, Boreal: BOR, Alpin: ALP, og Arktisk: ARC, se **figur 1**). For 2025 mottok Norge en sjekkliste (*checklist*) med 74 arter og 6 naturtyper. Disse omtales samlet som vurderingselementer (*features*). Hvert vurderingselement var forhåndsutvalgt for *vurdering* i én eller flere av de fire biogeografiske regionene som berører Norge.⁵ Forekomsten av tre arter kunne ikke bekreftes av ekspertene,⁶ og listen over biogeografiske regioner måtte også oppdateres for flere arter. Dette resulterte i et endelig sett på 157 *fullstendige enkeltvurderinger*, som omfatter 71 arter og 6 naturtyper fordelt på Norges fire biogeografiske regioner (**tabell 1**).⁷ Vurderingene ble utarbeidet av fageksperter som også har bidratt til vurderingene i Norsk rødliste for arter og naturtyper (Artsdatabanken 2021, 2025). Fullstendig liste over vurderte arter og naturtyper, samt hovedkonklusjonene, er presentert i Vedlegg 1. Ytterligere detaljer om vurderingsprosessen og metodikken finnes i nettbaserte tilleggssfiler (7 filer, NT1-NT7, beskrevet i Vedlegg 2). Tillegg NT5 gir en detaljert, men leservennlig oversikt (faktaark) over de viktigste resultatene fra vurderingene. Resultatene presenteres i enda mer sammenfattet form i de neste kapitlene.

² Selv om den endelige fristen for rapportering til slutt ble forlenget til mars 2026, refererer vi fortsatt til denne rapporteringsrunden som «2025-rapportering» for å opprettholde samsvar med EUs artikkel-17 rapporteringen.

³ I tillegg ble 12 fuglearter inkludert i 2019-rapportering med litt forskjellig rapporteringskrav som ligner på artikkel-12 rapporteringen under fugledirektivet (Birds Directive).

⁴ Vurderingen etter Resolusjon 8 i 2025 omfatter bare en mindre del av prioriteringslistene i resolusjon 4 og 6, som vedtatt av partslandene ved det 6. møtet i *Ad hoc Working Group on Reporting* (25 oktober 2024). Omfanget av rapporteringen forventes å øke i kommende rapporteringsperioder.

⁵ I Bernkonvensjonens sammenheng regnes vurderingen av ett vurderingselement (en art eller en naturtype) i én biogeografisk region som *én enkeltvurdering* (*one assessment*).

⁶ Eikehjort (*Lucanus cervus*) er aldri blitt registrert i Norge, og to arter – billen *Stephanopachys substriatus* og orkidéen *Liparis loeselei*, forsvant fra Norge før Bernkonvensjonen trådte i kraft.

⁷ Forhåndsdefinerte særtilfeller (for eksempel arter/naturtyper med *marginal* forekomst (MAR) eller usikker forekomst (scientific reserve, SCR)) i den aktuelle regionen. For disse *forekomstkategoriene* ble det ikke gjennomført fullstendige vurderinger i denne rapporteringsperioden.

Tabell 1. Antall arter og naturtyper (dvs. vurderingselementer: N_{element}) og enkeltvurderinger ($N_{\text{vurdering}}$) per taksonomiske grupper i 2025 (og i 2019 i parenteser). Spesialtilfeller innebærer vurderingselementer med ubetydelig, usikker eller historisk forekomst i en biogeografisk region, som ble registrert uten full vurdering (MAR: vurderingselementer nær grensene for sitt naturlige utbredelsesområde med ubetydelig bestand eller areal i den aktuelle regionen; Exp: arter som var utdødd før Bernkonvensjonen trådte i kraft (1982); SCR: vurderingselementer med usikker forekomst i den aktuelle regionen).

Grupper av vurderingselementer	N_{element}^* 2025 (2019)	$N_{\text{vurdering}}$ 2025 (2019)	Spesialtilfeller**		
			MAR	Exp	SCR
Pattedyr (ma – <i>mammals</i>)	7 (3)	25 (7)	—	—	—
Fisk og amfibier (fa)	6 (2)	15 (2)	—	—	2
fisk	5 (2)	13 (2)	—	—	2
amfibier	1 (0)	2 (0)	—	—	—
Insekter og bløtdyr (im – <i>insects & molluscs</i>)	13 (3)	23 (5)	—	1	5
insekter (biller)	5 (1)	6 (1)	—	1	3
insekter (sommerfugler)	3 (0)	6 (0)	—	—	—
insekter (øyenstikkere)	1 (1)	2 (2)	—	—	—
bløtdyr	4 (1)	9 (2)	—	—	2
Karplanter (vp – <i>vascular plants</i>)	33 (2)	47 (5)	5	1	2
Moser (mo)	12 (1)	30 (3)	1	1	3
Naturtyper (ht – <i>habitat types</i>)	6 (4***)	17 (10***)	—	—	2
Totalt	77 (15)	157 (32)	6	3	14

* Tallet i denne søylen (N_{element}) inkluderer bare elementer med minst én fullstendig enkeltvurdering.

** Disse spesialtilfellene er ikke inkludert i antallet av enkeltvurderingene ($N_{\text{vurdering}}$), og de ikke heller inkluderes i de andre figurer / tabeller av denne rapporten.

*** Sjekklista for 2019 inneholdt to naturtyper (G1.6 *Fagus woodlands* & H1 *Terrestrial underground caves*) som ble ikke vurdert i 2025.

2 Bevaringsstatus for arter og naturtyper

Vi starter med å presentere en oversikt over konklusjonene fra vurderingene. Hver enkeltvurdering har en samlet konklusjon, som bygger på fire ulike «parametere», der hver parameter har sin egen delkonklusjon. Konklusjonene for de enkelte parameterne er basert på kvantitative og kvalitative data innsamlet av taksonomiske eksperter etter detaljerte retningslinjer utarbeidet av sekretariatet for Bernkonvensjonen.

For arter omfatter de fire vurderingsparameterne *utbredelsesområde* (*distribution range*, Ran), *bestandsstørrelse* (*population size*, Pop), kvalitet og omfang av *tilgjengelig habitat* for arten (*habitat for species*, H4s), samt *framtidssutsikter* (*future prospects*, Fpr), basert på balansen mellom påvirkningsfaktorer og bevaringstiltak. Alle konklusjoner vurderes etter et enkelt «trafikklssystem» med følgende kategorier for *bevaringsstatus*:

- **FV**: Gunstig (*Favourable*, grønn),
- **U1**: Ugunstig – utilstrekkelig (*Unfavourable – inadequate*, gul),
- **U2**: Ugunstig – dårlig (*Unfavourable – bad*, rød),
- **XX**: Ukjent (*Unknown*, grå).

2.1 Bevaringsstatus og vurderingsparametre av arter i 2025

Tabell 2 gir en oversikt over de samlede konklusjonene for de ulike artsgruppene på bevaringsstatus, mens **tabell 3** viser fordelingen av delkonklusjonene for de enkelte parameterne på tvers av alle artene. Som vist i **tabell 2** og **figur 2**, utgjør statuskategorien «ugunstig – dårlig» (U2) den største andelen av vurderingene (64 av 140). Mens pattedyr har et relativt bedre kunnskapsgrunnlag, viser dataene for fisk og insekter en markant høyere forekomst av ukjent status (XX), noe som indikerer betydelige kunnskapshull for disse gruppene.

Tabell 2. Fordeling av samlede konklusjoner på bevaringsstatus mellom de ulike gruppene av vurderingselementer (FV: Gunstig; U1: Ugunstig - utilstrekkelig; U2: Ugunstig - dårlig; XX: Ukjent)

Artsgruppe	FV	U1	U2	XX
Pattedyr (ma)	3	18	4	—
Fisk og amfibier (fa)	—	2	4	9
Insekter og bløtdyr (im)	2	2	12	7
Karplanter (vp)	1	24	19	3
Moser (mo)	5	—	25	—
Alle (all)	11	46	64	19

Tabell 3. Fordeling av konklusjoner for de enkelte parameterne bak bevaringsstatus på tvers av alle artsgrupper, samt bevaringsstatus for de ulike arter (FV: Gunstig; U1: Ugunstig - utilstrekkelig; U2: Ugunstig - dårlig; XX: Ukjent)

Vurderingsparametre	FV	U1	U2	XX
Utbredelsesområde (Ran)	46	8	18	68
Bestandsstørrelse (Pop)	25	17	10	88
Tilgjengelig habitat (H4s)	41	28	51	20
Fremtidssutsikter (Fpr)	14	68	38	20
Bevaringsstatus (samlet konklusjon)	11	46	64	19

Nedenfor visualiseres fordelingen av konklusjonene mellom de ulike artsgruppene og vurderingsparameterne ytterligere (**figur 2**). Figurene viser andel av de fire mulige konklusjoner per artsgruppe og vurderingsparametre i % basert på enkeltvurderingene.

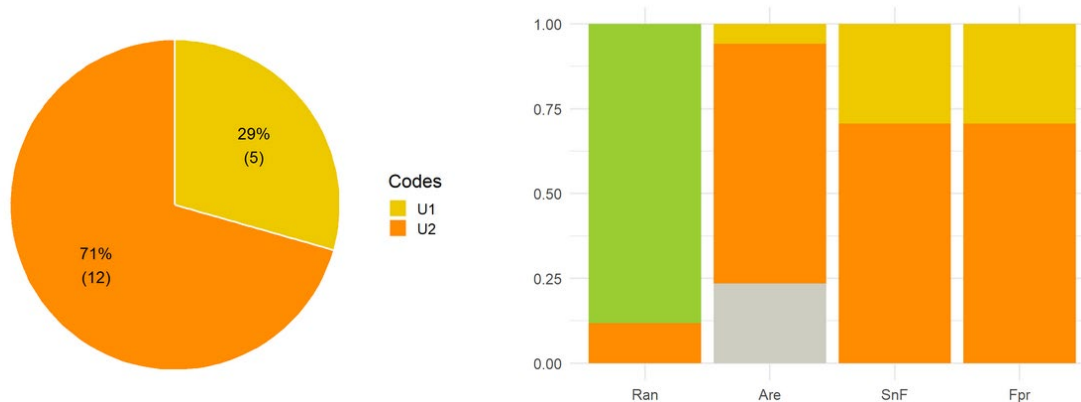
Figur 2. Konklusjonene for bevaringsstatus og de fire vurderingsparametrene for arter i Norges rapportering til Bernkonvensjonen (resolusjon 8) i 2025. Figurene visualiserer andel av de fire mulige konklusjoner per artsgruppe og parameter i % av enkeltvurderingene. Øverste rad: samlede konklusjoner for alle arter (sektordiagram) – (FV: Gunstig; U1: Ugunstig - utilstrekkelig; U2: Ugunstig - dårlig; XX: Ukjent) og for de viktigste artsgruppene (søylediagram) – (ma: pattedyr, fa: fisk og amfibier, im: insekter og bløtdyr, vp: karplanter, mo: moser). Nederste rad: konklusjoner for de fire hovedparametrene i vurderingene – (Ran: utbredelsesområde, Are: naturtypenes areal, SnF: struktur og funksjon, Fpr: fremtidsutsikter).

2.2 Bevaringsstatus og vurderingsparametre av naturtyper i 2025

Tabell 4 og **figur 3** gir en oversikt over de ulike konklusjonene for naturtypene som ble vurdert i Norge i 2025.

Tabell 4: Fordeling av delkonklusjoner mellom de ulike parameterne (FV: gunstig; U1: ugunstig – utilstrekkelig; U2: ugunstig – dårlig; XX: ukjent), samt bevaringsstatus for naturtyper.

Vurderingsparametre	FV	U1	U2	XX
Utbredelsesområde (Ran)	15	—	2	—
Naturtypenes areal (Are)	—	1	12	4
Struktur og funksjon (SnF)	—	5	12	—
Fremtidsutsikter (Fpr)	—	5	12	—
Bevaringsstatus (samlet konklusjon)	—	5	12	—

Figur 3: Konklusjonene for bevaringsstatus og de fire vurderingsparametrene for naturtyper i Norges rapportering til Bernkonvensjonen (resolusjon 8) i 2025 (% av enkeltvurderingene). Til venstre: samlede konklusjoner for alle naturtypene (sektordiagram: U1: Ugunstig - utilstrekkelig; U2: Ugunstig - dårlig). Til høyre: konklusjoner for de fire hovedparameterne i vurderingene (Ran: utbredelsesområde, Are: naturtypenes areal, SnF: struktur og funksjon, Fpr: framtidsutsikter).

3 Endringer og trender

Vurderingsprotokollen inneholder flere måter å beskrive nylige trender i parametre og bevaringsstatus for artene og naturtypene som er undersøkt.⁸ Dette omfatter trender vurdert av ekspertene i 2025, og direkte sammenligning mellom enkeltvurderinger fra ulike rapporteringsperioder, for eksempel bevaringsstatus for arter og naturtyper i 2019 og 2025. I de følgende delkapitlene gir vi en oversikt over de viktigste trendene, basert på de ulike elementene i vurderingsprotokollen under Bernkonvensjonen.

3.1 Trender i vurderingsparametrene

I Bernkonvensjonens sammenheng blir trender over de siste 12 årene (perioden 2013–2024) beskrevet som *kortsiktige trender*.⁹ Disse trendene er tillagt stor vekt i konklusjonene for hver parameter, men de er også interessante i seg selv, fordi de viser en annen del av bildet enn selve konklusjonene. For eksempel, når positive trender kombineres med negative konklusjoner, kan det indikere at arten har blitt kraftig redusert tidligere, men at den nylig har begynt å regenerere.¹⁰

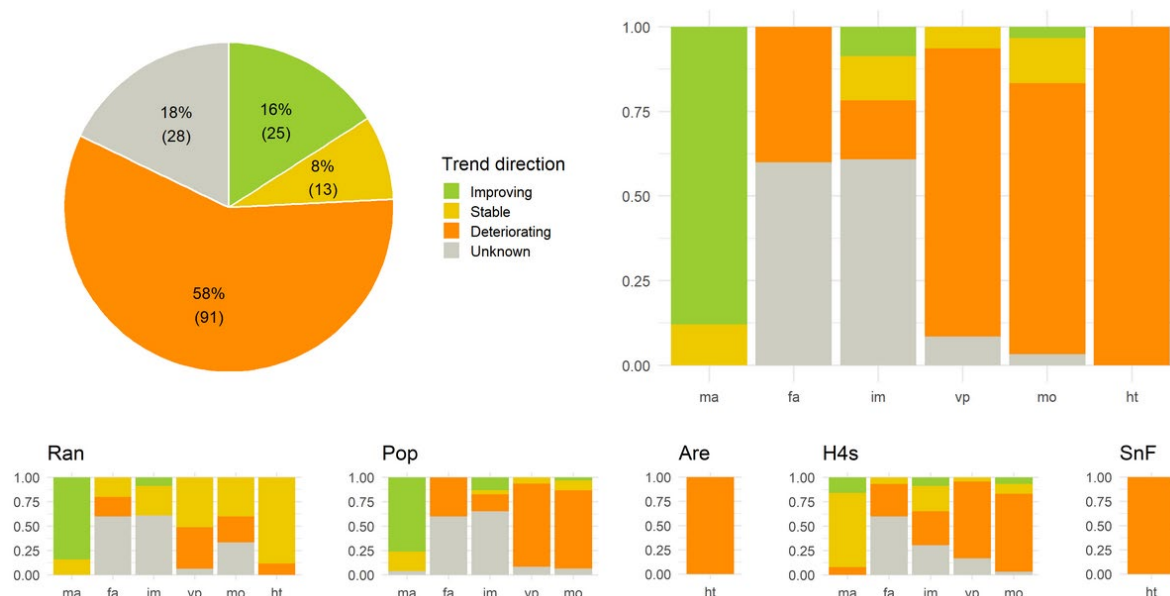
Trender vurderes først separat for de ulike tilstandsparemetrene (utbredelsesområde, bestandsstørrelse og habitattilgjengelighet for arter, samt utbredelsesområde, areal og struktur/funksjon for naturtyper). Deretter sammenstilles retningen på disse deltrendene til en *samlet trendkategori* (*trend qualifier*). Dette er det andre hovedresultatet under Bernkonvensjonens vurderinger, og gir viktig informasjon for tolkningen av den *samlede bevaringsstatusen* (*overall conservation status*). I **figur 4** presenterer vi en oversikt over trendkategoriene for de ulike gruppene av vurderingselementer. Majoriteten av artene og alle naturtypene viser en negativ trend (58 % av alle enkeltvurderingene). Det eneste unntaket er pattedyr, hvor trender som viser forbedring var dominerende (88%). Både fjellrev og oter er eksempler på arter som tidligere hadde sterkt reduserte bestander, men som de kortsiktige trendene viser nå har positiv utvikling, selv om artene enda ikke har oppnådd en god bevaringsstatus i Norge. På den andre siden er beveren, som var nesten utryddet på 1800-tallet, et eksempel på en art hvor fredning og bevaringsutsetting har resultert i en oppnådd god bevaringsstatus, og kan sees på som en stor suksesshistorie for norsk naturvern.

Datatilgjengelighet kan også være en flaskehals for trender: for fisk og insekter var majoriteten (~60%) av trendene ukjente.

⁸ Parameteren *framtidutsikter* (Fpr), presentert på **figur 2 & 3**, gir en kvalitativ vurdering av forventede *framtidige* trender i de tre «øvrige» parametrene i løpet av de neste 12 årene (2025–2036), ved å avveie resultatene mellom påvirkningsfaktorer og bevaringstiltak (se kapittel 4). I resten av kapittel 3 fokuserer vi på nylige «kortvarige» trender (endringer i perioden 2013–2024) i de tre «øvrige» parametre (Ran, Pop, og H4s for arter; og Ran, Are, og SnF for naturtyper).

⁹ Noen få vurderinger inneholder også informasjon om langsiktige trender (2001–2024), men dette var ikke obligatorisk.

¹⁰ Det motsatte er imidlertid ikke sant: uansett hvor stort det nåværende utbredelsesområdet og populasjonsstørrelsen osv. for en art er, utelukker en negativ trend muligheten for en gunstig konklusjon, i henhold til vurderingsinstruksjonene.

Figur 4. Samlede trender (2013–2024) identifisert i 2025 i % av enkeltvurderingene. Øverste rad: samlede trendkategorier for alle enkeltvurderingene (sektordiagram) og fordeling av trendtyper mellom hovedgruppene av vurderingselementer (søylediagram). Nederste rad: kortsiktige trender for hovedparameterne i vurderingen. (ma: pattedyr, fa: fisk og amfibier, im: insekter og bløtdyr, vp: karplanter, mo: moser, ht: naturtyper; Ran: utbredelsesområde, Pop: bestandsstørrelse (kun arter), Are: areal (kun naturtyper), H4s: habitat for arter, SnF: struktur og funksjon (kun naturtyper)).

3.2 Endringer i bevaringsstatus siden 2019

Rapporteringsperioden i 2019 var Norges første rapportering under resolusjon 8 i Bernkonvensjonen. Den rapporteringsrunden ble betraktet som en pilotøvelse av sekretariatet for Bernkonvensjonen, og derfor ble bare et begrenset antall arter og naturtyper valgt ut for rapportering.

Tabell 5 gir en oversikt over endringene i de samlede vurderingskonklusjonene for artene som inngikk både i vurderingen i 2019 og i 2025.

Tabell 5. Mønstre av endringer i de samlede konklusjonene i de gjentakende enkeltvurderingene mellom 2019 og 2025 (konklusjoner: FV: gunstig, U1: ugunstig – utilstrekkelig, U2: ugunstig – dårlig, XX: ukjent; biogeografiske regioner: BOR: boreal, ATL: atlantisk, ALP: alpin, ARC: arktisk). Tydelige endringer er markert med fet skrift og retning.

Endring (retning)	N	Enkeltvurderinger (gjennomført både i 2019 og 2025) <i>Element (biogeografisk region)</i>
U2 --> U2	5	Alvemose (ATL, BOR); eremitt (BOR); rikmyr (ATL, BOR)
U1 --> U1	4	Marisko (ALP, ATL, BOR); rikmyr (ALP)
U1 --> U2 (nedgang)	4	Alvemose (ALP); gulflekktorvlibelle (ATL); lågurtedellauvskog (ATL, BOR)
XX --> U1	3	Brunbjørn (ALP, BOR); ulv (BOR)
XX --> XX	3	Bekkeniøye (ATL, BOR); smalknøttsnegl (BOR)
FV --> U1 (nedgang)	2	Oter (ARC, ATL)
FV --> U2 (nedgang)	2	Oter (ALP, BOR)
U2 --> U1 (forbedring)	2	Myrsildre (ALP, ATL)
FV --> XX	1	Hvitfinnet steinulk (BOR)
U1 --> FV (forbedring)	1	Gulflekktorvlibelle (BOR)

Dersom den samlede bevaringsstatusen for en art eller naturtype hadde endret seg siden 2019, ble ekspertene bedt om å vurdere de viktigste årsakene til endringen. De kunne velge én eller flere årsaker fra en liste som blant annet omfattet *reelle endringer*, endringer i *datagrunnlaget* eller endringer i *metodikk*. Resultatene er oppsummert i **tabell 6**.

Tabell 6. De viktigste årsakene til endringer i enkeltvurderingene siden 2019 i de samlede vurderingskonklusjonene (for vurderinger som er gjennomført i begge rapporteringsperiodene; biogeografiske regioner: BOR: boreal, ATL: atlantisk, ALP: alpin, ARC: arktisk). Ekspertene kunne spesifisere flere årsaker per endring.

Arsak til endring (2019 – 2025)	N	Enkeltvurderinger (gjennomført både i 2019 og 2025) Element (biogeografisk region)
Bruk av annen metodikk	9	Alvemose (ALP); brunbjørn (ALP, BOR); hvitfinnet steinulk (ALP, BOR); myrsildre (ALP, ATL); ulv (BOR)
Reell endring	5	Alvemose (ALP); gulflekktorvlibelle (ATL, BOR); lågurtedellaus-skog (ATL, BOR)
Bedre kunnskap / mer presise data	5	Alvemose (ALP); oter (ALP, ARC, ATL, BOR)
Andre årsaker	2	Gulflekktorvlibelle (ATL, BOR)
(Ingen endring)	12	Alvemose (ATL, BOR); bekkeniøye (ATL, BOR); eremitt (BOR); marisko (ALP, ATL, BOR); rikmyr (ALP, ATL, BOR); smalknøtts-negl (BOR)

4 Påvirkningsfaktorer og bevaringstiltak

En viktig del av rapporteringsprotokollen under resolusjon 8 under Bernkonvensjonen er vurderingen av *påvirkningsfaktorer* og *bevaringstiltak* som påvirker status og trender for de utvalgte artene og naturtypene. Disse faktorene spiller en sentral rolle i vurderingen av parameteren om *framtidssikter*. De gir også relevant kunnskap for eksempelvis bevaringsplanlegging og forvaltning. Vurderingsprotokollen inneholder en omfattende liste med forhåndsdefinerte påvirkningsfaktorer (**tabell 7**) og bevaringstiltak (**tabell 8**). Ekspertene kunne velge fra disse listene og ut ifra det lage en prioritert liste over *påvirkningsfaktorer* og *tiltak* for hver art og naturtype.

Tabell 7. De tjue vanligste aktive (pågående) påvirkningsfaktorene identifisert i vurderingene (N: antall vurderinger der den aktuelle påvirkningsfaktoren ble identifisert; ma: pattedyr, fa: fisk og amfibier, im: insekter og bløtdyr, vp: karplanter, mo: moser, ht: naturtyper. For å identifisere påvirkningsfaktorene brukes deres offisielle koder og engelske navn).

Kode	Påvirkningsfaktor beskrivelse (en)	N	Artsgrupper					
			ma	fa	im	vp	mo	ht
PI03	Problematic native species	42						
PE01	Roads, paths, railroads and related infrastructure	41						
PF01	Conversion from other land uses to built-up areas	39						
PJ03	Changes in precipitation regimes due to climate change	34						
PJ01	Temperature changes and extremes due to climate change	32						
PD02	Hydropower (dams, weirs, run-off-the-river and respective infrastructure)	28						
PB09	Clear-cutting, removal of all trees	27						
PF03	Creation or development of sports, tourism and leisure infrastructure	27						
PJ10	Change of habitat location, size, and / or quality due to climate change	27						
PA05	Abandonment of management/use of grasslands and other agricultural and agroforestry systems (e.g. cessation of grazing, mowing or traditional farming)	25						
PF13	Drainage, land reclamation and conversion of wetlands, marshes, bogs, etc. for built-up areas	23						
PG11	Illegal shooting/killing	20						
PB24	Drainage for forestry	19						
PB06	Logging or thinning (excluding clear cutting)	18						
PA13	Application of natural or synthetic fertilisers on agricultural land	16						
PG08	Hunting	16						
PA07	Intensive grazing or overgrazing by livestock	14						
PB23	Physical alteration of water bodies for forestry (including dams)	13						
PB01	Conversion to forest from other land uses, or afforestation (excluding drainage)	12						
PI02	Other invasive alien species (other than species of Bern Convention concern)	12						

Mens store rovdyr som ulv, brunbjørn og gaupe primært påvirkes av forvaltningsrelaterte faktorer som jakt og menneskelig forstyrrelser, er akvatiske arter og naturtyper (som laks og alvemose) i

større grad eksponert for negative effekter av vannkraftutbygging og generell forringelse av leveområder. For karplanter og naturtyper er de fleste påvirkningene knyttet til problematiske arter og arealendringer, inkludert opphør av tradisjonell drift.

4.1 Viktige påvirkningsfaktorer

I tillegg til å liste opp relevante påvirkningsfaktorer skulle ekspertene også beskrive dem ut fra tre ulike perspektiver: tidspunkt (tidligere, pågående eller forventet framtidig påvirkning), omfang (andelen av bestanden eller arealet som påvirkes) og påvirkningsgrad (styrken på effekten på den berørte bestanden eller arealet). **Tabell 7** gir en oversikt over påvirkningsfaktorene som oftest ble identifisert som pågående trusler på tvers av alle arter og naturtyper.

4.2 Viktige bevaringstiltak

På samme måte som for påvirkningsfaktorene identifiserte ekspertene også de viktigste bevaringstiltakene for hvert vurderingselement i hver biogeografisk region. Dette omfattet både alle «pågående» (aktive eller gjennomførte) bevaringstiltak og tiltak som ble vurdert som klart nyttige, men som ennå ikke var iverksatt. For hvert gjennomført tiltak dokumenterte ekspertene også om tiltaket var gjennomført kun innenfor Emerald-områdene eller også utenfor disse områdene. **Tabell 8** gir en oversikt over de bevaringstiltakene som ble nevnt hyppigst.

Tabell 8. De ti mest relevante bevaringstiltakene identifisert i vurderingene (N: antall vurderinger der det aktuelle tiltaket ble identifisert; ma: pattedyr, fa: fisk og amfibier, im: insekter og bløddyr, vp: karplanter, mo: moser, ht: naturtyper. For å identifisere bevaringstiltakene brukes deres offisielle koder og engelske navn).

Kode	Bevaringstiltak beskrivelse (en)	N	Artsgrupper					
			ma	fa	im	vp	mo	ht
MA01	Prevent conversion of natural and semi-natural habitats, and habitats of species into agricultural land	24	1	1	1	1	1	1
MB06	Stop forest management and exploitation practices	24	1	1	1	1	1	1
MB05	Adapt/change forest management and exploitation practices	23	1	1	1	1	1	1
MB01	Prevent conversion of (semi-) natural habitats into forests and of (semi-) natural forests into intensive forest plantation	21	1	1	1	1	1	1
MB14	Manage drainage and water abstraction for forestry (inc. restoration of drained or hydrologically altered habitats)	20	1	1	1	1	1	1
ME01	Reduce impact of transport operation and infrastructure	19	1	1	1	1	1	1
ME06	Habitat restoration of areas impacted by transport	18	1	1	1	1	1	1
MC04	Reduce impact of hydropower operation and infrastructure (incl. the restoration of freshwater habitats)	17	1	1	1	1	1	1
MF01	Managing the impacts of converting land for construction and development of infrastructure	17	1	1	1	1	1	1
MA03	Maintain existing extensive agricultural practices and agricultural landscape features	16	1	1	1	1	1	1

De mest sentrale bevaringstiltakene fokuserer i stor grad på å hindre omdisponering av naturlige leveområder til landbruks- eller infrastrukturformål, samt å tilpasse skogforvaltningen for å

ivareta artsmangfold. Utover arealvern, er målrettet forvaltning av bestander, inkludert tiltak som støtteføring og direkte forvaltning av hydrologi, avgjørende for å styrke levedyktigheten til truede arter og naturtyper.

4.3 Emerald Networks rolle

Verneområder, og særlig Emerald Network, antas å gi viktig støtte til truede arter og naturtyper. Flere deler av vurderingene under Bernkonvensjonen undersøker betydningen av Emerald Network og gir dermed nyttig kunnskap for naturforvaltningen. I **tabell 9** sammenligner vi kortsiktige trender for flere parametere *innenfor* Emerald-områdene med de generelle trendene for de samme parameterne i hele den biogeografiske regionen. Sammenligningen er kun følsom for retningen på trendene. Det betyr at betydelige forskjeller (liten eller stor nedgang eller forbedring) likevel kan bli klassifisert som «*samme trend innenfor/utenfor Emerald*» i tabell 9. Resultatene viser lite effekt av det nåværende Emerald Network på de kortvarige trendene av arter, men det er en betydelig positiv effekt på trendene for naturtyper. Dette indikerer at å øke effektiviteten av Emerald-områder bør derfor være et avgjørende tiltak for utviklingen av nettverket.

Tabell 9. Sammenligning av kortsiktige trender for ulike parametere innenfor og utenfor Emerald Network. Tallene viser antall enkeltvurderingene.

Trender innenfor / utenfor Emerald	Bestandsstør- relse (Pop)	Habitat for ar- ter (H4s)	Areal natur- type (Are)	Struktur og funk- sjon (SnF)
Bedre <i>innenfor</i> Emerald	1	2	15	13
Samme trend innen- for/utenfor	72	82	2	4
Bedre <i>utenfor</i> Emerald	3	1	—	—
Ukjent (delvis)	64	55	—	—

I tillegg kan vi, basert på ekspertenes enkeltvurderinger, sammenligne gjennomføringen av bevaringstiltak innenfor og utenfor Emerald Network. **Tabell 10** viser en slik sammenligning.

Tabell 10. Lokalisering av de hyppigst gjennomførte bevaringstiltakene. Tallene viser antall bevaringstiltak: hovedsakelig innenfor Emerald-områder (N_{in}), hovedsakelig utenfor Emerald Network (N_{out}), eller både innenfor og utenfor Emerald-områder ($N_{i.o}$). Navnene på bevaringstiltakene følger den offisielle listen (på engelsk).

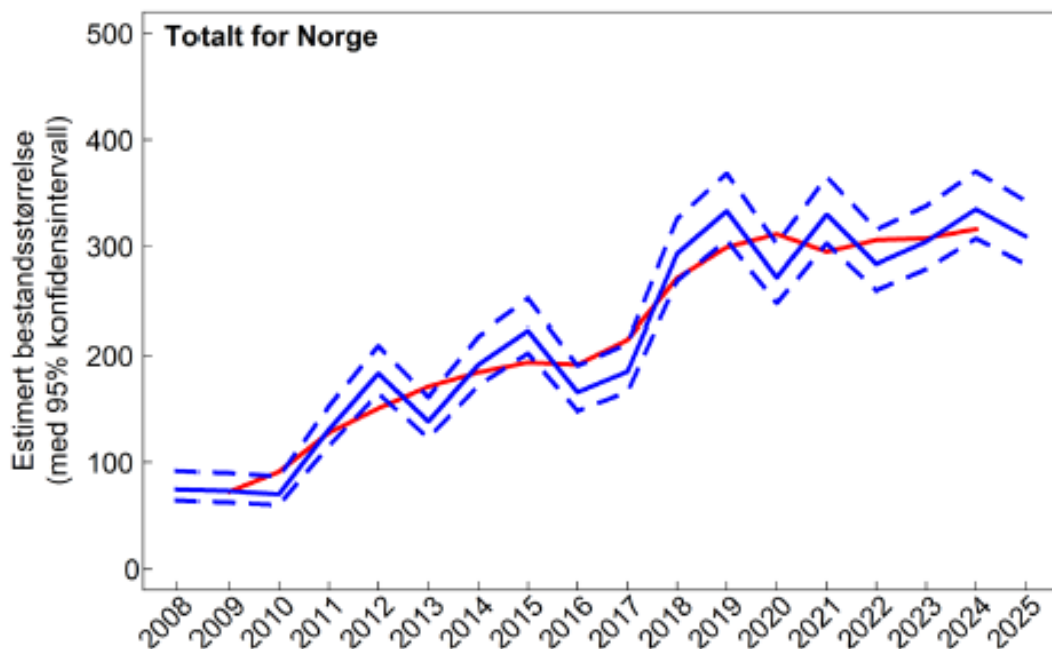
Kode	Bevaringstiltak beskrivelse (en)	N_{tot}	N_{in}	$N_{i.o}$	N_{out}
MG02	Management of hunting, recreational fishing, and the recreational or commercial harvesting or collection of plants and fungi (incl. restoration of habitats)	7	0	5	2
MS04	Manage native species (incl. species which are not protected by the Bern Convention / Resolution No. 6 (1998))	5	1	2	2
MA01	Prevent conversion of natural and semi-natural habitats, and habitats of species into agricultural land	4	0	0	4
MA03	Maintain existing extensive agricultural practices and agricultural landscape features	4	0	3	1
MG01	Management of professional/commercial fishing, shellfish and seaweed harvesting (incl. restoration of habitats)	4	0	2	2
MI03	Management, control or eradication of other invasive alien species	4	0	3	1
MS01	Reinforce populations of species from the Resolution No. 6 (1998)	4	1	0	3
MB14	Manage drainage and water abstraction for forestry (incl. restoration of drained or hydrologically altered habitats)	3	0	0	3
MC04	Reduce impact of hydropower operation and infrastructure (incl. the restoration of freshwater habitats)	3	0	2	1
ME06	Habitat restoration of areas impacted by transport	3	0	0	3
Total	(Alle 21 tiltakene som ble nevnt av ekspertene)	56	5	26	25

5 En suksesshistorie: bevaring av fjellreven

Fjellreven har lenge vært kritisk truet i Norge. Arten ble fredet allerede i 1930, men fortsatte å gå tilbake. Bestanden var trolig allerede da for liten til å respondere positivt på vern. I tiden etter fredning ble det imidlertid også observert store endring i smågnagerdynamikken og etter hvert økt forekomst av rødrev på tundraen, som kan ha påvirket fjellreven negativt.

Rundt 2000 antok man at bestanden bare talte 40-60 voksne individer i Norge, Sverige og Finland til sammen. Arten var da svært nær å bli utryddet. Med bakgrunn i den første handlingsplanen for arten, kom tiltakene i Norge i gang fra 2005. Avlsprogrammet for fjellrev ble da etablert og det er per nå satt ut over 500 fjellrev. I tillegg til å reetablere fem utdødde norske delbestander, har utsatte fjellrever bidratt til å styrke mange av de gjenværende delbestandene i Fennoskandia og også medført reetablering i Finland. For å øke overlevelse og rekruttering hos utsatte og viltfødte rever ble det også satt i gang støttefôring. Det er per nå mer enn 150 fôrautomater i drift gjennom hele året i så godt som hele artens utbredelse i Norge. I den nordligste delen av bestanden er det satt i gang systematisk uttak av rødrev, som ellers bare gjøres der rødreven er i direkte konkurranse med fjellreven. Tiltakene har resultert i en tidobling av bestanden, og det er per 2025 beregnet til å være over 300 voksne fjellrev i Norge. Som følge av dette ble fjellrevens rødlistestatus redusert fra kritisk til I sterkt truet i 2021 (**figur 5**).

I Norge finnes fjellreven bare i det alpine og arktiske biomet, hvorav 85-90% i det alpine tundra-biomet. Bare 10-15% av bestanden finnes utenfor Emerald-nettverket. Beskyttelsen verneområdene har gitt, blant annet gjennom strenge restriksjoner på utbygging av infrastruktur, anlegg og bygninger, har trolig bidratt sterkt til at områdene fortsatt har bæreevne. Restriksjoner på utbygging i store deler av tundra-biomet gjør at områdene beholder sin naturlige marginalitet som høyfjellsartene er særdeles godt tilpasset. Økt menneskelig aktivitet fører alltid med seg høyere tetthet av generalistarter, blant annet rødrev, som kan fortrenge fjellreven om når rødreven opptrer i høye tettheter.

Figur 5. Estimert bestandsstørrelse (med 95 % konfidensintervall) for fjellrev i Norge i perioden 2008–2025, basert på en lukket fangst-gjenfangst modell bygget på innsamlet DNA-materiale i den samme perioden. Rød linje viser glidende gjennomsnitt over 3-årsperioder. Merk at gjennomsnittsesimatene er sentrert, dvs. estimatet for 2023–2025 vises som estimat på 2024 i figuren. (Fra Jackson mfl. 2025)

Vern av leveområdene, omfang og ikke minst varigheten av tiltakene har vært avgjørende for suksessen av bevaringsarbeidet. Tross suksessen og tidoblingen, er fjellrevbestanden fortsatt langt fra å være levedyktig, blant annet på grunn av lav konnektivitet og utfordringer med innavl. Forskerne anslår at tiltakene må vedvare med samme intensitet i 10-15 år til, før man kan begynne å trappe ned arbeidet. Bevaringsarbeidet er finansiert av Miljødirektoratet, tidvis med bidrag fra InterReg. Det praktiske arbeidet gjøres i hovedsak av Statens naturoppsyn, NINA har ansvar for den faglige koordineringen av tiltakene og overvåking av bestanden, samt drift av avlsprogrammet (**figur 6**).

Figur 6. Utsetting av fjellrev i Hardangervidda nasjonalpark, en del av Emerald-nettverket (Foto: Toralf Mjøen, Avlsprogrammet, NINA)

6 Datatilgjengelighet

Vurderingene etter resolusjon 8 under Bernkonvensjonen bygger på flere typer data. De viktigste datatypene omfatter detaljerte *romlige data* som beskriver den faktiske utbredelsen til de undersøkte artene og naturtypene, pålitelige *kvantitative data* om faktisk bestandsstørrelse (arter) eller arealomfang (naturtyper), samt et pålitelig kvantitativt *referansenivå* for denne bestanden eller dette arealet. Mens romlig utbredelse og kvantitative data om bestand eller areal kan endre seg raskt og derfor krever nøye overvåking, trenger referansenivåene bare å fastsettes én gang (for eksempel ved hjelp av modeller for å estimere bestandens levedyktighet), og kan deretter brukes på nytt i senere rapporteringsperioder. Disse datatypene er også nødvendige for god naturforvaltning og planlegging av bevaringsarbeidet på nasjonalt nivå. I **tabell 11** gir vi en oversikt over tilgjengeligheten av disse sentrale datatypene.

Tabell 11. De undersøkte artene og naturtypene gruppert etter datatilgjengelighet.

Datatilgjengelighet	N	Arter og naturtyper
Pålitelige kvantitative data med referanseverdier	6	Ulv, brunbjørn, gaupe, jerv, fjellrev, laks
Pålitelige kvantitative data uten referanseverdier	1	Sibirnatthol
Delvise data / ekspertvurderinger med referanseverdier	7	Oter, bever, storsalamander, elvemusling, læstadiusvalmue, huldregras, kveinhavre
Delvise data / ekspertvurderinger uten referanseverdier	8	Myrsildre, polarjonsokblom, stammesigd, sporebustehette, stakesvanemose, buttklokkemose, huldrebekkemose, alvemose
Romlige utbredelsesdata og kvalitative estimater	37	(de fleste artene...)
Ingen eller svært fragmenterte data	18	Havniøye, bekkeniøye, elveniøye, hvitfinnet steinulk, granhettebille, rikmyrknøttsnegl, smalknøttsnegl, kalkkildeknøttsnegl, russegras, kløftstarr, aremose, storskortemose, sigd fauskmose, sanddynetrau, terrengdekkende myr, aapa myr, rikmyr, lågurtedellauvskog

For de fleste artene er datatilgjengelighet en vesentlig begrensning i vurderingene etter Bernkonvensjonens rammeverk. Det finnes relativt få arter med «optimal» datatilgang, hovedsakelig karismatiske og økonomisk viktige pattedyr- og fiskearter som overvåkes gjennom egne overvåkingsprogrammer (6 arter, 8%). For de fleste artene og naturtypene som omfattes av Bernkonvensjonen finnes det noe romlig utbredelsesdata tilgjengelig (som dekker mer enn 75 % av artens antatte utbredelse), men det mangler representative overvåkingsprogrammer. Referanseverdier (særlig *favourable reference population* for arter) har en viktig rolle i vurderingsprosessen, men disse dataene er tilgjengelige bare for 13 arter (17%). For 18 arter og naturtyper (23%) er selv den grunnleggende romlige utbredelsen dårlig kjent. For naturtyper skyldes dette ofte også forskjeller mellom de norske nasjonale naturtypologiene (for eksempel NiN 2.3 eller 3.0) og EUNIS-typologien som brukes under Bernkonvensjonen (Framstad mfl. 2024).

7 Konklusjoner

Vurderingen fra 2025¹¹ viser at flertallet av Norges arter og naturtyper under Bernkonvensjonen i dag har en «ugunstig» eller «ukjent» bevaringsstatus. Vedvarende påvirkninger fra arealendringer, infrastrukturbygging og klimaendringer understreker behovet for helhetlig habitatvern og tilpassede skog- og jordbrukspraksiser som ivaretar hensynet til biologisk mangfold tilstrekkelig.

Selv om Emerald Network representerer store beskyttede områder for truede arter og naturtyper, viser dataene at vern av disse områdene alene ikke er tilstrekkelig uten bredere landskapsbaserte bevaringstiltak som blant annet bidrar til å styrke konnektiviteten mellom de beskyttede områdene. Videre utvidelse av Emerald Network, og bedre samsvar mellom Emerald-områdene og nasjonale verneområder, er også ønskelig for å oppnå gode tilstrekkelighet av verneevne (*sufficiency index*) for truede arter og naturtyper.¹²

Mangel på kvantitative data er en gjennomgående utfordring for effektiv planlegging av bevaringstiltak, og denne begrensningen påvirker også rapporteringen etter resolusjon 8. Datamangel kan bli enda mer omfattende dersom rapporteringen etter resolusjon 8 utvides til flere av de prioriterte artene og naturtypene som inngår i Bernkonvensjonens resolusjoner. Den beste måten å forbedre seg på dette, er å styrke overvåkingsaktivitetene. Økt fokus på sammensatte overvåkingsprogrammer er også nødvendig i flere andre nasjonale og internasjonale sammenhenger knyttet både til forvaltning og bevaringsplanlegging.

Resultatene fra Bernrapporteringen viser at investeringer i overvåking og forvaltning, særlig i målrettede bevaringsprogrammer, kan gi betydelige resultater. Dette demonstreres av den markante bestandsøkningen vi ser hos fjellrev, men det vises også av positive trender hos flere andre pattedyr. For å oppfylle sine internasjonale forpliktelser må Norge opprettholde tilsvarende innsats også for andre truede arter og naturtyper, gjennom aktive og langsiktige bevaringstiltak kombinert med solid og sammensatt økologisk overvåking.

Rapportering etter resolusjon 8 under Bernkonvensjonen er en krevende øvelse som må gjentas hvert sjette år, noe som legger beslag på betydelige ressurser hos nasjonale forvaltningsmyndigheter. Likevel skaper Bernkonvensjonen og tilknyttede EU-direktiver (habitat- og fugledirektivet, samt artikkel 17 og artikkel 12-rapporteringene) en betydelig merverdi. De bidrar til mer koordinert naturforvaltning ved å løfte blikket utover nasjonale grenser – en nødvendighet ettersom arter og naturtyper ikke forholder seg til landegrenser. I en tid preget av raske klimaendringer blir slikt internasjonalt samarbeid stadig viktigere. Rapportering under Bernkonvensjonen, særlig i en utvidet,¹³ mer strømlinjeformet form,¹⁴ vil være et essensielt verktøy for å nå våre felles europeiske miljømål.

¹¹ Levert i mars 2026 til Bernkonvensjonen (til fristen).

¹² Dette er nå 16.2%, som betyr at den nåværende Emerald Network tilbyr tilstrekkelig verne for ~16% av de norske artene og naturtypene under Bernkonvensjonen – jf. <https://tableau-public.disco-map.eea.europa.eu/views/EmeraldBarometerdashboard/Barometertable>. Tilstrekkeligheten av nettverket og effektivt naturvern gjennom Emerald er sentrale formål for Bernkonvensjonen.

¹³ Vurderingene fra 2025 utelot ~60 fuglearter og ~20 naturtyper. Disse ble ikke inkludert på sjekkelista, og flere små justeringer kan også være nødvendig for artslisten til andre taksonomiske grupper. En fullstendig vurderingsyklus som dekker alle relevante artene og naturtypene med den nåværende metodikken kan medføre dobbelt så høye kostnader som vurderingene i 2025.

¹⁴ I 2026 utlyser EU kommisjonen en «stress test» for både habitat- og fugle-direktivet, med formålet av forenkle prosessen og øke effektiviteten: https://green-forum.ec.europa.eu/nature-and-biodiversity/stress-test-birds-and-habitats-directives_en. Prosessen er veldig relevant også for res.8 rapporteringen i Bern-konvensjonen som følger de samme prinsipper og strukturer. Akkurat nå pågår en offentlig konsultasjon på https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/18072-Birds-and-Habitats-Directives-stress-test/public-consultation_en. Resultatet kan ha en praktisk betydning på de fremtidige res.8 rapporteringene.

8 Referanser

Artsdatabanken (2021). Norsk rødliste for arter 2021. <https://lister.artsdatabanken.no/rodlisterforarter/2021/>

Artsdatabanken (2025). Norsk rødliste for naturtyper 2025. <https://lister.artsdatabanken.no/naturtyper/2025>

Jackson, C., Ulvund, K., Rød-Eriksen L., Furnes, M.W., Arntsen, L., Mjøen, T., Spets, M., Jensen, M.Ø., Kleven, O., Flagstad, Ø. & Eide, N.E. 2025. Fjellrev i Norge 2025 - Tiltak, status og anbefalinger. NINA Rapport 2698. Norsk institutt for naturforskning.

Framstad, E., Brandrud, T.E., Lyngstad, A., Olsen, S.L., Odd Egil Stabbetorp, O.E. & Tingstad, L. 2024. Bernkonvensjonens naturtyper i Norge. Oversettelse av navn i EUNIS-typologien til NiN 3.0. NINA Rapport 2528. Norsk institutt for naturforskning.

Vedlegg 1: Sjekkliste for vurderingene

I dette vedlegget presenterer vi en oversikt over sjekklisten som ble brukt i vurderingene etter Bernkonvensjonens resolusjon 8 i 2025, samt hvordan denne har utviklet seg over tid. Her viser vi kun forekomstkategorier som krevde full rapportering (PRE, TAX). Kolonnen *2025 initial* viser den opprinnelige listen over kombinasjoner av vurderingselementer og regioner som Norge ble bedt om å rapportere på i denne rapporteringsperioden, mens *2025 final* viser kombinasjonene av vurderingselementer og regioner som det til slutt ble levert fullstendige enkeltvurderinger for. Kolonnen *2019 final* viser kombinasjonene av vurderingselementer og regioner som ble vurdert i forrige rapporteringsperiode.

Bern ID	Latin / EUNIS navn	Norsk navn	RL*	2019 final	2025 initial	2025 final
Species						
Pattedyr						
1337	Castor fiber	Bever	LC	--	ALP, ATL, BOR	ALP, ATL, BOR
1352	Canis lupus	Ulv	CR	BOR	ALP, ARC, ATL, BOR	ALP, ARC, ATL, BOR
1354	Ursus arctos	Brunbjørn	EN	ALP, BOR	ALP, ARC, ATL, BOR	ALP, ARC, ATL, BOR
1355	Lutra lutra	Oter	LC	ALP, ARC, ATL, BOR	ALP, ARC, ATL, BOR	ALP, ARC, ATL, BOR
1361	Lynx lynx	Gaupe	EN	--	ALP, ARC, ATL, BOR	ALP, ARC, ATL, BOR
1912	Gulo gulo	Jerv	EN	--	ALP, ARC, ATL, BOR	ALP, ARC, ATL, BOR
7074	Vulpes lagopus	Fjellrev	EN	--	ALP	ALP, ARC
Amphibians						
1166	Triturus cristatus	Storsalamander	NT	--	ATL	ATL, BOR
Fishes						
1095	Petromyzon marinus	Havniøye	NT	--	ATL	ALP, ATL, BOR, ARC
1096	Lampetra planeri**	Bekkeniøye	LC	BOR	ATL	ATL, BOR
1099	Lampetra fluviatilis**	Elveniøye	LC	--	ATL, BOR	BOR
1106	Salmo salar	Laks	NT	--	ALP, ARC, ATL, BOR	ALP, ARC, ATL, BOR
1163	Cottus gobio	Hvitfinnet steinulk	LC	BOR	ALP, BOR	ALP, BOR
Insects						
1042	Leucorrhinia pectoralis	Gulflækkerlibelle	LC	ATL, BOR	ATL	ATL, BOR
1081	Dytiscus latissimus	D. latissimus	LC	--	BOR	BOR
1082	Graphoderus bilineatus	G. bilineatus	VU	--	ATL	BOR
1083	Lucanus cervus	Eikehjort	NE	--***	BOR	--***
1084	Osmoderma eremita	Eremitt	CR	BOR	BOR	BOR
1926	Stephanopachys linearis	Furuhettebille	EN	--	ALP	ALP
1927	Stephanopachys substriatus	Granhettebille	CR	--	BOR	--****
1930	Agriades glandon aquilo	Polarblåvinge	LC	--	ALP, ARC	ALP, ARC
1931	Clossiana improba	Dvergperlemorvinge	NT	--	ALP	ALP
4021	Phryganophilus ruficollis	P. ruficollis	EN	--	ATL	ALP, ATL
4038	Lycaena helle	Fiolet gullvinge	EN	--	ALP, BOR	ALP, BOR, ATL
Molluscs						
1013	Vertigo geyeri	Rikmyrknøttsnegl	VU	--	ATL, BOR	ALP, ARC, BOR
1014	Vertigo angustior	Smalknøttsnegl	NT	ATL, BOR	ATL, BOR	BOR
1015	Vertigo genesii	Kalkkildeknøttsnegl	NT	--	ATL	ALP
1029	Margaritifera margaritifera	Elvemusling	VU	--	ARC, ATL, BOR	ALP, ARC, ATL, BOR
Vascular plants						
1419	Botrychium simplex	Dvergmarinøkkel	EN	--	ALP, ATL, BOR	ALP, ATL, BOR
1528	Saxifraga hirculus	Myrsildre	EN	ALP, ATL	ALP, ATL	ALP, ATL
1831	Luronium natans	Flytegro	EN	--	BOR	BOR
1833	Najas flexilis	Mykt havfruegress	EN	--	ATL, BOR	ATL, BOR
1902	Cypripedium calceolus	Marisko	VU	ALP, ATL, BOR	ALP, ATL, BOR	ALP, ATL, BOR
1903	Liparis loeselii	Fettblad	RE	--	BOR	--*****
1941	Arctagrostis latifolia	Russegras	VU	--	ALP, ARC	ALP
1942	Arctophila fulva	Hengegras	EN	--	ALP	ALP

1943	<i>Arenaria pseudofrigida</i>	Kalkarve	NT	--	ARC	ARC
1944	<i>Arenaria humifusa</i>	Dvergarve	EN	--	ALP, ARC	ALP, ARC
1947	<i>Braya linearis</i>	Rosekarse	NT	--	ARC, ATL	ALP, ATL
1948	<i>Calamagrostis chalybaea</i>	Nordlandsrørkvein	LC	--	ALP	ALP
1950	<i>Carex holostoma</i>	Kløftstarr	VU	--	ALP, BOR	ALP
1951	<i>Cinna latifolia</i>	Huldregras	NT	--	ALP, ATL, BOR	ALP, ATL, BOR
1955	<i>Diplazium sibiricum</i>	Russeburkne	VU	--	ALP, BOR	BOR
1956	<i>Draba cacuminum</i>	Tinderublom	EN	--	ALP, BOR	ALP
1957	<i>Draba cinerea</i>	Grårublom	NT	--	ARC	ALP
1960	<i>Hippuris tetraphylla</i>	Korshesterumpe	VU	--	ALP, ARC	ALP
1961	<i>Luzula arctica</i>	Snøfrytle	VU	--	ALP	ALP
1962	<i>Moehringia lateriflora</i>	Russearve	NT	--	ALP, BOR	BOR
1966	<i>Persicaria foliosa</i>	Elveslirekne	EN	--	BOR	BOR
1967	<i>Platanthera obtusata</i> ssp. <i>oligantha</i>	Sibirnattfiol	EN	--	ALP	ALP
1968	<i>Primula nutans</i>	Finnmarksnøkkblom	EN	--	ALP	ALP
1969	<i>Primula scandinavica</i>	Fjellnøkkblom	NT	--	ALP, ATL	ALP, ATL
1971	<i>Puccinellia phryganodes</i>	Teppesaltgras	NT	--	ALP, ARC	ALP, ARC
1972	<i>Ranunculus lapponicus</i>	Lappsøleie	VU	--	ALP, BOR	ALP, BOR
1973	<i>Saxifraga osloensis</i>	Oslosildre	NT	--	BOR	BOR
1977	<i>Trisetum subalpestre</i>	Kveinhavre	EN	--	ALP	ALP
1978	<i>Viola rupestris</i> ssp. <i>relicta</i>	Kalkfiol	NT	--	ALP, ATL	ALP, ATL
2162	<i>Helianthemum arcticum</i> **	Solrose	CR	--	BOR	BOR
4066	<i>Asplenium adulterinum</i>	Brunburkne	VU	--	ALP, ATL	ATL
6181	<i>Silene involucrata</i> subsp. <i>tenella</i>	Polarjonsokblom	LC	--	ALP	ALP
6952	<i>Papaver radicatum</i> ssp. <i>laestadianum</i>	Læstadiusvalmue	EN	--	ALP	ALP
6953	<i>Papaver radicatum</i> ssp. <i>Radicatum</i>	Islandsvalmue	EN	--	ALP	ALP
Mosses						
1381	<i>Dicranum viride</i>	Stammesigd	VU	--	ALP, ATL, BOR	ALP, ATL, BOR
1386	<i>Buxbaumia viridis</i>	Grønnsko	NT	--	ALP, ATL, BOR	ALP, ATL, BOR
1387	<i>Orthotrichum rogeri</i>	Sporebustehette	LC	--	ALP, ATL, BOR	ALP, ATL, BOR
1389	<i>Meesia longiseta</i>	Stakesvanemose	EN	--	BOR	ALP
1979	<i>Bryhnia novae-angliae</i>	Aremose	NT	--	ATL, BOR	ATL, BOR
1981	<i>Cynodontium suecicum</i>	Storskortemose	LC	--	ALP, ATL, BOR	ALP, ATL, BOR
1982	<i>Encalypta mutica</i>	Buttklokkemose	VU	--	ALP, ATL, BOR	ALP, ATL, BOR
1984	<i>Herzogiella turfacea</i>	Sigdfauskmose	VU	--	ALP, ATL, BOR	ALP, ATL, BOR
1985	<i>Hygrohypnum montanum</i>	Huldrebekkmose	EN	--	ALP, ATL, BOR	ALP, ATL, BOR
1986	<i>Orthothecium lapponicum</i>	Lapphestmose	CR	--	ALP	ALP
6166	<i>Scapania carinthiaca</i>	Råtetvebladmose	EN	--	ALP, BOR	ALP, BOR
6216	<i>Hamatocaulis vernicosus</i>	Alvemose	EN	ALP, ATL, BOR	ALP, ATL, BOR	ALP, ATL, BOR
Habitats						
B1.8	Moist and wet dune slacks	Sanddynetrau	--	--	ALP, ARC, ATL	ALP, ARC, ATL, BOR
D1.2	Blanket bogs	Terrengdekkende myr	--	--	ALP, ATL	ALP, ATL
D3.1	Palsa mires	Palsmyr	--	--	ALP	ALP, ARC
D3.2	Aapa mires	Aapa myr	--	--	ALP, ATL, BOR	ALP, ARC, ATL, BOR
D4.1	Rich fens	Rikmyr	--	ALP, ATL, BOR	ALP, ATL, BOR	ALP, ATL, BOR
G1.A4	Ravine and slope woodland	Lågurtedellauvskog	--	ATL, BOR	ALP, ATL, BOR	ATL, BOR

* RL: Kategoriene etter den norske rødlista for arter (<https://artsdatabanken.no/lister/rodliste/forarter/2021/>): kritisk truet CR, sterkt truet EN, sårbar VU, nær truet NT, datamangel DD, livskraftig LC, ikke egnet NA, og ikke vurdert NE. Naturtyper ble ikke innlagt i RL kategorier på grunn av det betydelig forskjillet mellom naturtype-kategorier i EUNIS (brukt av Bern) og NiN (brukt av Artsdatabanken).

** Taksonomiske problemer ble rapportert (occurrence status = TAX).

*** Eikehjorten (*Lucanus cervus*) er ikke etablert i Norge, og ble fjernet av rapporteringen både i 2019 og i 2025.

**** Siste observasjoner av *Stephanopachys substriatus* er fra 1970-tallet (Karasjok, Øvre Anarjokka), og arten ble ikke observert i Norge siden.

***** Fettbladet (*Liparis loeselii*) forsvant fra Norge i det tidlige 1900-tallet.

Vedlegg 2: Liste over nettbaserte vedlegg

Vi gir ytterligere detaljer om metodene og prosessen som ble fulgt under de norske vurderingene etter resolusjon 8 i flere supplerende filer, som er tilgjengelige som nettbaserte vedlegg til denne rapporten. Disse filene skal bidra til å sikre etterprøvbare dokumentasjon av vurderingsprosessen.

Følgende vedlegg er tilgjengelige (på engelsk):

- **NT1_2780 - Bern25_methods.pdf:** a detailed description about the methodology followed during the assessment process.
- **NT2_2780 - simplified_Res8_templates_NINA_2025.xlsx:** simplified excel reporting templates tailored to Norwegian conditions.
- **NT3_2780 - simplified_Res8_manual_species-11.pdf:** guidelines for the simplified species template (tailored to Norwegian experts).
- **NT4_2780 - simplified_Res8_manual_habitats-09.pdf:** guidelines for the simplified habitat template (tailored to Norwegian experts).
- **NT5_2780 - Res8_fact_sheets.pdf:** detailed fact-sheets for each species and habitat type, providing a reader-friendly overview of the main assessment conclusions, pressures and conservation measures, as well as the spatial distribution maps.
- **NT6_2780 - main_results_tabular.csv:** main results in a tabular format, including occurrence codes, short term trends (t_XXX), and conclusions (c_XXX) for each main parameter of each species/habitat type in each biogeographic region.
- **NT7_2780 - Bern25_Res8_final.zip:** the complete dataset submitted to the official reporting portal used by the Bern Convention (<https://reportnet.europa.eu/>).

Norsk institutt for naturforskning, NINA, er en uavhengig stiftelse som forsker på natur og samspillet natur–samfunn.

NINA ble etablert i 1988. Hovedkontoret er i Trondheim, med avdelingskontorer i Tromsø, Lillehammer, Bergen og Oslo. I tillegg driver NINA Sæterfjellet avlsstasjon for fjellrev på Oppdal, og forskningsstasjonen for vill laksefisk på lms i Rogaland.

NINAs virksomhet omfatter både forskning og utredning, miljøovervåking, rådgivning og evaluering. NINA har stor bredde i kompetanse og erfaring med både naturvitere og samfunnsvitere i staben. Vi har kunnskap om artene, naturtypene, samfunnets bruk av naturen og sammenhenger med de store drivkreftene i naturen.

ISSN:1504-3312
ISBN: 978-82-426-5624-7

Norsk institutt for naturforskning

NINA Hovedkontor

Postadresse: Postboks 5685 Torgarden, 7485 Trondheim

Besøks-/leveringsadresse: Høgskoleringen 9, 7034 Trondheim

Telefon: 73 80 14 00, Telefaks: 73 80 14 01

E-post: firmapost@nina.no

Organisasjonsnummer 9500 37 687

<http://www.nina.no>

Samarbeid og kunnskap for framtidens miljøløsninger